

CO JE TO?

1. **DYSLEXIE** – specifická porucha čtení – pomalé, obtížné čtení, nepochopení čtenému.

CO S TÍM?

Při nápravě dyslexie je třeba se zaměřit na:

- **Fixaci tvarů písmen** – tvarování písmen z různých materiálů, psaní písmene do sypkých materiálů, vytváření mnemotechnických pomůcek, využívání přehledových tabulek s abecedou apod.
- **Zrakové rozlišování** – písmenkové vkládačky, písmenkové skládačky, navlékání korálek s písmeny, vyhledávání konkrétních tvarů písmen apod.
- **Sluchovou diferenciaci** – obrázková abeceda doplněna o zvukovou podobu vyhledávaných písmen, zvukové bingo, písmenková pexesa a domina – nutná komunikace při samotné hře.
- **Spojování písmen a slabik do slova, počáteční čtení** – skládání hlásek a písmen ve slabiky a slova pomocí písmenek, karet, kostek, korálek, stavebnic apod.
- **Čtení souvislého textu** – kratší texty v kratších intervalech (3–5 minut), můžeme využívat čtecí okénko, při čtení vyčleňujeme obtížná slova, která s dítětem čteme zvláště, **střídavé čtení** (dítě se střídá ve čtení ideálně s dospělým), **čtení s předčítáním** (dítě čte pasáž, kterou mu předem přečte dospělý), **čtení s chybami** (dospělý čte nahlas, dítě sleduje text očima, v textu udělá dospělý chybu, úkolem dítěte je chybu objevit).
- **Čtení s porozuměním** – trénovat orientaci v textu, např. najít druhou větu, také můžeme v textu hledat konkrétní slova (střídavé čtení), je možné pracovat také s ilustracemi – princip spojení obrázku s větou.

Doporučené publikace, pracovní sešity, pomůcky:

- Čtecí okénka
- Karty s písmeny, magnetická písmena, dřevěná písmena, korálky s písmeny, pexesa a domina s písmeny
- Přehledové tabulky s abecedou
- Z. MICHALOVÁ, 2002. *Dyslektická čítanka*. Nakladatelství Tobiáš. ISBN 978-80-7311-152-6.
- Z. MICHALOVÁ, 2002. *Základy čtení I*. Nakladatelství Tobiáš. ISBN 978-80-85808-99-4.
- J. NOVÁK, 2007. *Čtenářské tabulky – základní soubor*. Nakladatelství Tobiáš. ISBN 978-80-7311-093-2.
- O. ZELINKOVÁ, 2013. *Cvičení pro dyslektiky: V*. Nakladatelství DYS.
- D. NASTOUPILOVÁ, 2017. *Dyslexie*. Nakladatelství Fragment. EAN 9788025330760.

2. **DYSGRAFIE** – specifická porucha psaní – neschopnost napodobit tvar písmene – písmo je křečovitě, těžkopádné a neúhledné. Psaní může být výrazně pomalé.

CO S TÍM?

Při nápravě dysgrafie je třeba se zaměřit na:

- **Fixaci tvarů písmen** – tvarování písmen z různých materiálů, psaní písmene do sypkých materiálů, vytváření mnemotechnických pomůcek, využívání tabulek s abecedou – tiskací i psací apod.
- **Psaní písmen, slov, kratších textů** – je třeba se zaměřit na správný úchop, správné sezení, správné natočení sešitu – vytvořit návyky. Zaměříme se na uvolňovací cvičení, obtahujeme, dokreslujeme tvary apod. Při psaní využíváme pomocné linky, vytečkované vzorové znaky, šipky určující směr psaní, počáteční bod apod. Je třeba se zaměřit také na psaní diakritických znamének zároveň s napsáním písmene (dítě by na diakritiku mohlo po napsání celé věty zapomenout).
- **Opravu napsaného textu – psát s předčítáním** (během opisu/přepisu či během kontroly dospělý text dítěti předčítá), **audiodiktát** (při kontrole si dítě čte text šeptem nahlas), **kontrola se čtecím okénkem či pomocí prstů, zaměření na konkrétní typ chyby** (při kontrole se zaměříme např. na i/y, následně na diakritiku apod.) **JE NUTNÉ PŘÍZPŮSOBIT DÉLKU PSANÝCH TEXTŮ – PSÁT KRATŠÍ ÚSEKY.**

Doporučené publikace, pracovní sešity, pomůcky:

- Čtecí okénka
- Trojhranný nástavec (chybný úchop psacího náčiní)
- Karty s písmeny, magnetická písmena, dřevěná písmena, korálky s písmeny, pexesa a domina s písmeny
- Přehledové tabulky s abecedou
- D. NASTOUPILOVÁ, 2017. *Dysgrafie*. Nakladatelství Fragment. EAN 9788025330838.
- P. SVOBODA, 2009. *Cvičení pro rozvoj jemné motoriky a psaní*. Nakladatelství Portál. ISBN 978-80-7367-545-5.
- M. MLČOCHOVÁ, 2015. *Šimonovy pracovní listy – dokreslování, uvolňovací cviky pro psaní*. Nakladatelství Portál. ISBN 978-80-262-0879-2.

- 3. DYSORTOGRAFIE** – specifická porucha pravopisu – obtíže v písemném projevu (gramatice), chyby stejného charakteru se vyskytují opakovaně např. chybějící hlásky ve slově, chybějící diakritika (háčky, čárky), záměny měkkých/tvrdých slabik, záměna znělých/neznělých slov, prohazování a komolení hlásek, nesprávná aplikace gramatických pravidel.

CO S TÍM?

Při nápravě dysortografie je třeba se zaměřit na:

- **Fixaci tvarů písmen** – tvarování písmen z různých materiálů, psaní písmene do sybkých materiálů, vytváření mnemotechnických pomůcek, využívání tabulek s abecedou – tiskací i psací apod.
- **Hry se slovy** – skládání a rozkládání slov, vymyšlení nových slov na určitou slabiku, písmenková pexesa, domina, scrabble, písmenkové korálky, hra s přesmyčkami, doplňování hlásek apod.
- **Nácvik délek samohlásek** – pomocí bzučáku, Orffových hudebních nástrojů (á – dlouze, a – krátce).
- **Rozlišování znělosti hlásek a sykavek** – tvarování písmen – vnímání zrakové odlišnosti, slovo doprovodit obrázkem, ztvárnit písmeno – mnemotechnické pomůcky (p,b,d).
- **Rozlišování měkkých a tvrdých slabik** – mačkadla (molitanové a dřevěné kostky) – molitanové = měkké slabiky, dřevěné = tvrdé slabiky. Různé doplňovačky.
- **Rozlišování hranic slov ve větách** – rozdělování/rozstřihávání spojených vět, počítání slov v dané větě.

Doporučené publikace, pracovní sešity, pomůcky:

- Karty s písmeny, magnetická písmena, dřevěná písmena, korálky s písmeny, pexesa a domina s písmeny
- Přehledové tabulky s abecedou
- Přehledové tabulky s pravidly – vyjmenovaná slova, slovesa, podstatná jména, shoda přísudku s podnětem apod.
- Mačkadla
- Bzučák, Orffovy hudební nástroje
- O. ZELINKOVÁ, 2015. *Poruchy učení*. Nakladatelství Portál. ISBN 978-80-262-0875-4.

4. DYSKALKULIE – specifická porucha matematických schopností – neschopnosť matematické manipulácie s konkrétnymi predmetmi či symboly (čísllice, operační znaménka apod.)

CO S TÍM?

Při nápravě dyskalkulie je třeba se zaměřit na:

- **Upevnění znalosti čísla, tvarů a matematických operací** – využívat názorné pomůcky, mnemotechnické pomůcky, modelace apod.
- **Základy, které dítě zná** – je důležité zaměřit se na základní početní operace – sčítání, odčítání, porovnávání čísel. Pokud dítě nemá osvojeny základní početní operace bude pro něj složité aplikovat náročnější početní operace. Je třeba uplatnit princip od jednoduššího ke složitějšímu, od známého k neznámému.
- **Procvičování orientace** – na číselné ose, počítadle apod.
- **Konkrétní jev** – je třeba se věnovat pouze jedné početní operaci, nekombinovat!
- **Krokování jednotlivých činností** – při výpočtu slovní úlohy je třeba využívat názornost – krokovat jednotlivé operace, vysvětlovat, manipulovat s konkrétním typem úlohy.
- **Využívání dostupných názorných pomůcek** – číselné osy, tabulky, počítadla, kalkulačka, běžně dostupné předměty, se kterými lze počítat (kamínky, pastelky, kuličky apod.).

Doporučené publikace, pracovní sešity, pomůcky:

- Přehledové tabulky – číselná řada, násobilka, převody jednotek apod.
- Číselná osa
- Počítadlo
- Kalkulačka
- Čísllice (dřevěné, magnetické, plastové)
- R. BLAŽKOVÁ, 2015. *Matematická cvičení pro dyskalkuliky 2*. Nakladatelství Infra s. r. o. ISBN 978-80-866-6653-2.
- O. ZELINKOVÁ, 2018. *Učíme se počítat – pracovní listy pro prevenci dyskalkulie*. Nakladatelství Portál. ISBN 978-80-262-1406-9.

5. **ADHD** – porucha pozornosti s hyperaktivitou – obtíže v soustředění, zvýšená impulzivita, obtíže v přizpůsobení aktivity.
6. **ADD** – porucha pozornosti bez hyperaktivity – neschopnost přiměřené koncentrace na určitý podnět po určitou dobu.

CO S TÍM?

Při nápravě ADHD, ADD je třeba se zaměřit na:

- Tvorbu laskavého, bezpečného domácího prostředí
- Vyzdvihování kladných stránek osobnosti dítěte
- Naslouchání pocitům dítěte
- Jisté a klidné vedení dítěte
- Zadávání stručných a jasných pokynů
- Zajištění klidných podmínek pro učení – klidné prostředí, činnosti častěji střídat, umožnit změny polohy při práci, odstranit rušivé vlivy, učit se průběžně, rozvrhnout úkoly – plánovat, zapojit co nejvíce smyslů, nalézt vhodný a účinný systém pro prevenci před zapomínáním.
- Jasná pravidla, hranice v chování
- Pravidelný režim dne
- Relaxaci
- Dostatek pohybového uvolnění
- Předcházení afektům, případně na afekty jako rodič vhodně zareagovat – odklonit pozornost dítěte, nechat afekt proběhnout – odeznít. Nevěnovat pozornost afektu, spíše klidové fázi po afektu, kdy dítě reguluje své chování – za regulaci pochválit.
- Pozitivní motivaci

Doporučené publikace, pomůcky:

- Relaxační míčky
- Sensorické válce
- Bublínkové válce
- Sensorické vkládačky
- Tangramy, hlavolamy (ADD)
- Molitanové válce
- B. WINTER, 2018. *Jak na ADHD a problémy s pozorností*. Nakladatelství EDIKA. EAN 9788026613046.

7. ŠKOLNÍ NEZRALOST – nedostatečně vyzrálé dílčí schopnosti žáka.

CO S TÍM?

Při podezření na školní nezralost je třeba se zaměřit na rozvoj dílčích oslabených oblastí:

- **ŘEČ A SLOVNÍ ZÁSoba** – napodobování zvuků, dechová a rytmická cvičení, rozvoj slovní zásoby, básničky, pohádky, příběhy, číst z knížek, povídat si, odpovídat na otázky dítěte, komentovat prováděné činnosti, odstraňovat nedostatky ve výslovnosti ve spolupráci s logopedem...
- **JEMNÁ MOTORIKA** – plastelína, zavazování tkaniček, zapínání knoflíků, navlékání korálků...
- **GRAFOMOTORIKA** – správně držet tužku (trojhranná násadka, trojhranná tužka), malování, kreslení, omalovánky, domalovánky, spontánní či tematická kresba...
- **SLUCHOVÉ VNÍMÁNÍ** – rozpoznávání zvuků, vytleskávat rytmus básniček, vytleskávat slova po slabikách, určovat první slabiku, určit první písmeno ve slově...
- **ZRAKOVÉ VNÍMÁNÍ** – rozlišování barev, třídění předmětů dle kritérií, skládačky, puzzle, pexeso, hledání rozdílů, rozlišování zrcadlových tvarů, vyhledávání stejných dvojic obrázků, bludiště, nedokreslené obrázky...
- **PROSTOROVÁ ORIENTACE** – cvičit pojmy nahoře – dole – uprostřed, vpředu – vzadu – uprostřed, vlevo – vpravo, nad – pod, před – za, nácvik pojmů v reálném prostoru, na obrázku a na sobě...
- **ČASOVÁ ORIENTACE** – rozlišovat včera – dnes – zítra, ráno – v poledne – večer (co se kdy dělá, co bylo, je a bude...)
- **MYŠLENÍ** – hledat podstatné/společné znaky předmětů, jevů, hledat opačné pojmy (malý/velký), vyprávět děj, řešit situace, seskupovat předměty podle vlastností/materiálu.
- **POČETNÍ PŘEDSTAVY** – znalost číselné řady, počítání předmětů do 10, rozumět pojmům první – poslední, více – méně – stejně, menší – větší, pojmenovat základní geometrické tvary...
- **PAMĚŤ A POZORNOST** – naslouchat říkadlům, učit se písničky, opakovat slova, verše, kratší věty, vyprávět příběhy, zapamatovat si co nejvíce předmětů v pokoji...
- **SPOLEČENSKÉ CHOVÁNÍ, NÁVYKY, SAMOSTATNOST** – pozdravit, poprosit, poděkovat, umět říci své jméno a bydliště, základy hygieny, samostatné oblékání, správné chování při jídle...

Doporučené publikace, pracovní sešity:

J. BEDNÁŘOVÁ, V. ŠMARDOVÁ, 2022. *Školní zralost*. Nakladatelství Edika. ISBN 978-80-266-1751-8.

J. BEDNÁŘOVÁ, 2022. *Co si tužky povídaly*. Nakladatelství Edika. ISBN 978-80-266-1835-5.

J. BEDNÁŘOVÁ, 2023. *Rozvoj zrakového vnímání*. Nakladatelství Edika. ISBN 978-80-266-1756-3.

J. BEDNÁŘOVÁ, 2022. *Mezi námi předškoláky*. Nakladatelství Edika. ISBN 978-80-266-1732-7.

J. BEDNÁŘOVÁ, 2022. *Orientace v prostoru a čase*. Nakladatelství Edika. ISBN 978-80-266-1772-3.

J. BEDNÁŘOVÁ, 2021. *Počítání soba Boba*. Nakladatelství Edika. ISBN 978-80-266-1632-0.

M. MLČOCHOVÁ, 2011. *Šimonovy pracovní listy 1*. Nakladatelství Portál. ISBN 978-80-262-0014-7.

J. SMOLÍK, I. VLKOVÁ, 2019. *Od zápisu do lavice – 6. díl – Sluchové vnímání*. Nakladatelství Pasparta. ISBN 978-80-88290-19-3.

I. NOVOTNÁ, 2022. *Jak pes Logopes učil děti mluvit*. Nakladatelství Edika. ISBN 978-80-266-1744-0.

OSTATNÍ SPECIFICKÉ PORUCHY UČENÍ:

DYSPRAXIE – specifická porucha obratnosti – snížené pohybové schopnosti.

DYSPINXIE – specifická porucha kreslení – neobratné zacházení s psacími potřebami a obtíže v osvojení dovedností potřebných k samotnému ztvárnění/vyobrazení.

DYSMÚZIE – specifická porucha hudebních schopností – neschopnost osvojení hudebních znalostí (narušená schopnost vnímání a reprodukce rytmu).